

DRUT ZE WZMOCNIENIEM

ROZMOWA Z KONSTRUKTOREM CHOPINA MkIV

AV: To już czwarta wersja Chopina. Wzmacniacz wchodzi na rynek ponad sześć lat po modelu oryginalnym. Co zmieniło się w konstrukcjach kolejnych generacji?

Zdzisław Hrynkiewicz-Struss:

W związku z tym, że poprzednie wersje nie są już dostępne, ograniczyć się do wymienienia większości zmian razem: norma Rohs, inwerter, nowy stopień phono uwzględniający stałą czasową Neumanna 3,18 μs, zmniejszenie liczby aktywnych i pasywnych elementów w stopniu mocy, optymalizacja pętli sprzężenia zwrotnego, zmiana typu tranzystora odpowiedzialnego za kompensację termiczną (mosfet), zastosowanie bardziej wydajnych transformatorów sieciowych, modernizacja zasilaczy pomocniczych; zastosowano równoległe prostowniki zasilacza prądowego. Ogółem wprowadzono kilkadziesiąt zmian.

Chopin ma bardzo niewiele własnego charakteru. Brzmi bardzo przezroczyście, ma dużą rozdzielczość, jest szybki. Zakładam, że to efekt zamierzony. Jak Pan tego dokonał?

Wspomniane cechy to głównie zaleta stopnia wejściowego, zastosowano w nim symetryczny układ wejściowy na tranzystorach J-fet oraz parametrów dynamicznych i punktów pracy tranzystorów mocy, uproszczenie toru wzmacniacza napięciowego (usunięto osiem komponentów). Efektem zamierzonym jest też dodanie drugiej harmonicznej, co robi inwerter bazujący na specjalnie spolaryzowanym tranzystorze polowym typu J-fet, dzięki czemu unika się ryzyka, że dźwięk będzie zbyt analityczny i chłodny.

Można zatem, w pewnym uproszczeniu, powiedzieć, że inwerter „psuje” wzmacniacz po to, by był on przyjemniejszy

w odsłuchu? Jak duży jest poziom owej drugiej harmonicznej? Albo inaczej: czy jest ona dominującą składową w spektrum THD?

Parzyste harmoniczne, i nie tylko, na bardzo niskim poziomie są wytracane podczas procesów obróbki cyfrowej. Inwerter w inteligentny sposób je przywraca, dlatego Chopin ma łączną zawartość THD na poziomie 0,1%. Faktycznie – wzmacniacz z inwerterem jest znacznie przyjemniejszy w odsłuchu.

W trakcie odsłuchów nie znalazłem mocy wzmacniacza, ale tak zwanej pary miał tyle, co znacznie większe końcówki mocy. W czym tkwi sekret?

Ów sekret to stara podręcznikowa prawda mówiąca o realnym dostosowaniu mocy transformatora zasilającego w kontekście sprawności energetycznej stopnia mocy. Należy przy tym pamiętać o dostatecznie dużych pojemnościach filtrujących i ich gatunku, ale bez przesady.

Co Pan sądzi o rozbudowanych układach korekcji zniekształceń i klasycznym sprzężeniu zwrotnym w ogóle? Wielu twierdzi, że generalnie jest nieodzowne.

Klasyczne sprzężenie zwrotne to zło konieczne wprowadzające dynamiczne zniekształcenia (TIM, Transient Intermodulation Distortion). Jedynym rozwiązaniem w skali światowej jest zastosowanie w Chopinie dwóch sprzężeń dla każdej połowki sygnału z osobna; rozwiązanie nie pozwala na powstawanie zniekształceń TIM.

Wśród producentów wzmacniaczy panuje obecnie swego rodzaju moda na elektroniczne, sterowane skalakami, regulatory głośności (tłumiki). Nie sięga Pan po rozwiązania tego typu. W Chopinie pracuje dość zwyczajny potencjometr Alpsa. Dlaczego?

Zdzisław Hrynkiewicz-Struss

W Chopinie zastosowano najlepszy, ceniony od lat, pasywny potencjometr Volume Alps z silnikiem, stosowany przez większość uznanych producentów wzmacniaczy high-end. Wygodniejsza i znacznie tańsza po dorobieniu ideologii jest regulacja aktywna wpływająca niestety na neutralność toru akustycznego.

Jedni korzystają ze wzmacniaczy operacyjnych, chwając ich wyśrubowane parametry, inni – wolą robić układ na piechotę. W Chopinie jest, jeśli dobrze dojrzałem, tylko jeden wzmacniacz operacyjny – OPA2134 – i to poza układem liniowym. Jakie wady ma stosowanie wzmacniaczy operacyjnych na szerszą skalę? Czy mają one jakieś zalety?

Stosowanie wzmacniaczy operacyjnych, jak i aktywnej regulacji Volume to degradacja dźwięku, natomiast w wejściach gramofonowych przy rozpiętości korekcji 40 dB sprawują się wyśmienicie. Kwestia, jaki zastosowano wzmacniacz operacyjny, pozostaje w sferze indywidualnych upodobań.

Zasilacz w Chopinie jest dość prosty. Transformatory nie mają licznych oczepów, napięcie nie jest stabilizowane. Dlaczego tak? Każdy transformator zasilą jedną końcówkę mocy i ma dwa uzwojenia

wtórne do wytworzenia symetrycznych napięć. Starannie zaprojektowany, wykonany i dobrany do układu transformator wraz z odpowiednio dużymi elektrolitami w zupełności wystarcza do zapewnienia optymalnych warunków pracy układu. Zastosowanie aktywnych stabilizatorów napięcia nie przyniosłoby tutaj znaczących korzyści dźwiękowych, przede wszystkim w kontekście wydzielanego ciepła, masy, ceny i stopnia skomplikowania samego urządzenia.

O ile dobrze pamiętam, w modelu 140 zastosował Pan własny patent (zgłoszony do UP) o nazwie PSDF (Power Supply Distortion Free). Czy pomysł zastosowano również w nowym Chopinie?

Zastosowanie układu PSDF wiązało się z wykorzystaniem tranzystorów mocy mosfet o strukturze poziomej, (lateral), które charakteryzowały się gorszymi właściwościami dynamicznymi od analogicznych elementów o strukturze pionowej (vertical). Zastosowanie tych drugich powoduje, że układ sam broni się przed problemami, które rozwiązywał dotąd PSDF.

Jak nowy Chopin ma się (brzmieniowo) do wzmacniacza dzielonego z monoblokami?

Przez analogię do samochodów: obydwa urządzenia to mercedesy, tyle że jeden klasy E, a drugi S. Oba znakomite, tyle że na różne okazje.

Jakiego typu amplifikacja została użyta? Generalnie preferuje Pan J-fety i HEXFET-y (te ostatnie w stopniach mocy). Czy coś się tu zmieniło?

W stopniach mocy użyte są wszystkie rodzaje tranzystorów – na wejściu J-fety, potem bipolarnie i na końcu mosfety. Jak już wspominałem, zmieniła się ich liczba, natomiast moje podejście do tematu pozostaje bez zmian. ■